

„Politika soudržnosti sehraje ústřední roli při naplňování cílů Investičního plánu EU.“

ERICH UNTERWURZACHER

Ředitel sekce pro střední Evropu DG Regio, Erich Unterwurzacher, v únoru 2015 navštívil Českou republiku. Zeptali jsme se na aktuální témata v oblasti kohezní politiky.

V roce 2015 oslavíme 40. výročí založení Evropského fondu pro regionální rozvoj. Jak hodnotíte jeho vývoj v průběhu let?

Za posledních 40 let se z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) financovaly milióny projektů, velkých i malých, z nichž měly prospěch všechny země EU a z hlediska hospodářského růstu a pracovních míst i Evropská unie jako celek. Fond byl navržen za účelem investování do hospodářské a sociální restrukturalizace napříč EU – prostřednictvím zmenšování rozdílů v rozvoji mezi regiony. EFRR za dobu svého působení napomohl ke zlepšení životní

úrovně a hospodářských příležitostí v regionech EU například zvyšováním kvalifikace a zaměstnatelnosti, zvyšováním přístupu do regionů nebo poskytováním služeb malým a středním podnikům. Podporováním hlavních tahounů hospodářského růstu pomohl regionům EU, aby rostly rychleji.

Jaké jsou nejdůležitější regionální výsledky tohoto období dvou generací? Jaké změny považujete z hlediska výsledků za nejvýznamnější?

Při zachování věrnosti svým kořenům – tedy snižování vývojových rozdílů – se EFRR a re-

gionální politika EU obecně přizpůsobila tak, aby řešila rozmanitost mezi aktuálně 28 zeměmi EU a jejich rozdíly v oblasti růstu dnešní ekonomiky v období po krizi. Od čisté projektového zaměření v letech dospívání fondu – kdy financoval konkrétní projekty v členských státech – se přístup k financování přesunul k systému víceletých programů a strategičtějšího dohledu EU s větším zapojením vnitrostátních, regionálních a lokálních partnerů v členských státech do rozhodování o investicích. I když hlavní část finanční podpory v rámci politiky fondu směřovala do méně rozvinutých regionů, tematicky v průběhu let došlo k určitému přeskupení. Ačkoli dominantním odvětvím byla infrastruktura, v poslední době se větší důraz klade a více investic směřuje do podpory malých a středních podniků, výzkumu a inovací, zaměstnanosti a sociálních politik.

Regionální politika EU nyní investuje do odvětví, která posilují růst, aby podporovala konkurenceschopnost a vytvářela pracovní místa ve všech regionech, kdy aktivně řeší ekonomické, ekologické a sociální výzvy. Ve skutečnosti EFRR v posledních letech pomohl profilovat regionální politiku EU jako hlavní investiční nástroj rozpočtu EU a sehrál v Evropě klíčovou roli při naplňování jejich dlouhodobých cílů v oblasti růstu – jak jsou vytyčeny ve strategii Evropa 2020.

Předpokládáte, na základě svých zkušeností, že se očekávané cíle z roku 2007 zatím naplňují?

Vidíme jasný důkaz toho, že investice v letech 2007 až 2013 v rámci EFRR, Fondu soudržnosti a Evropského sociálního fondu již vedly k rozvoji a zkvalitnění života mnoha občanů i podniků. Členské státy ve svých zprávách uvádějí, že tato politika v mnoha oblastech přináší hmatatelné výsledky. Do konce roku 2012 získalo podporu přes 60.000 projektů v oblasti výzkumu a technického rozvoje, více než 21.500 projektů spolupráce mezi podniky a výzkumnými

pracovišti a téměř 80.000 začínajících firem (tzv. start-upů). Kromě toho tyto finanční prostředky zajistily dalším více než 5 miliónům lidí přístup k vysokorychlostnímu internetu, 3,3 miliónům lidí lepší dodávku pitné vody a 5,5 miliónům lidí základní odvodnění a napojení na čistírnou odpadních vod. Významnější výsledky se stále ještě očekávají do konce roku 2015 u programů na léta 2007 až 2013. Je však potřeba zintenzívnit dokončování těchto programů, přičemž Generální ředitelství Evropské komise pro regionální a městskou politiku pod vedením komisařky Coriny Crețu právě za tímto účelem zřídilo pracovní skupinu. Své úsilí zaměří na členské státy, které mají problémy s čerpá-

ním fondů, včetně České republiky, aby se zrychlily investice do odvětví tak zásadních pro hospodářský rozvoj.

V roce 2014 byly přijaty operační programy v hodnotě 132,4 miliardy euro. Které z očekávaných změn předpokládáte, že budou v tomto směru viditelné do roku 2020?

V rámci všech operačních programů a spolufinancování na národní úrovni, které tyto programy využívají, budou investice do reálné ekonomiky EU v letech 2014 až 2020 činit zhruba 450 miliard euro. Tyto investice budou nesmírně důležité pro hospodářské oživení a zvyšování konkurenceschopnosti každého jednotlivého regionu EU. Hlavní část těchto investic půjde na podporu malých a středních podniků, výzkum, vývoj a inovace, přechod na nízkouhlíkové hospodářství, boj proti nezaměstnanosti a soci-

álnímu vyloučení a na modernizaci veřejných správ. Očekáváme, že pokud tyto investice budou využity co nejučinněji a neefektivněji, dojde k maximalizaci jejich účinku. V kombinaci se strukturálními reformami budou hrát klíčovou roli při podpoře růstu a tvorbě pracovních míst i při naplňování cílů strategie Evropa 2020, pokud jde o inteligentní a udržitelný růst, který podporuje sociální začleňování.

Středem zájmu je nyní budoucnost politiky soudržnosti. Jak bude podle vás vypadat evropská regionální politika v příštích letech?

Reformovaná politika soudržnosti, která utvářela dohody o partnerství a operační programy na léta 2014 až 2020, je plně v duchu strategie Evropa 2020 a bude aktivně přispívat k celoplošnému naplňování jejích cílů v oblasti růstu. Právě na tom bude pod-

le mě založeno postavení této politiky jako investičního nástroje rozpočtu EU. Zároveň budeme svědky širšího využívání finančních nástrojů – technického nástroje Investičního plánu EU, který představil předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker. Politika soudržnosti sehráje ústřední roli při naplňování cílů tohoto plánu, pokud jde o strategické a smysluplné investice, tvorbu pracovních míst a udržitelný růst. Reformovaná politika je zároveň úzce propojena se správou ekonomických záležitostí v EU a rozpočtovou kázní. Tím je zajištěno, že účinnost investic nebude podkopávána nezdravými hospodářskými a fiskálními politikami. Velmi silně si uvědomujeme potřebu dobré státní správy – bez ní nelze vysokých temp růstu a regionálního sblížení hospodářské úrovně dosáhnout. Ačkoli v rámci státní správy došlo napříč Evropou ke zlepšení, v některých členských státech se bude i nadále investovat do budování administrativních kapacit, školení a podpory pracovníků k zajištění co nejefektivnějšího využívání peněz daňových poplatníků EU.

Z pohledu analýz vašeho týmu, jaký prvek považujete za prioritní v regionální politice České republiky?

České orgány a služby Komise zahájily jednání o období na léta 2014 až 2020 v dostatečném předstihu. V této souvislosti byla nanejvýš důležitá užší vazba mezi politikou soudržnosti, správou ekonomických záležitostí v EU, plněním cílů strategie EU 2020 a účinností veřejných investic. V návaznosti na tato jednání byla 26. srpna 2014 přijata česká Dohoda o partnerství, kdy se Evropské strukturální a investiční fondy soustředily do pěti hlavních priorit, které jsou pro rozvoj regionů klíčové: 1. Prosazování podnikatelského prostředí příznivého pro inovace, 2. Rozvoj infrastruktury, 3. Podpora růstu založeného na lidském kapitálu 4. Prosazování ekologicky příznivého hospodářství a 5. Zkvalitňování veřejné správy.